

Co dalej sześciolatku?

Propozycje zmian w systemie oświaty.

www.men.home.pl

mgr Jadwiga Króliczek
Wojewódzki Koordynator Edukacji Przedszkolnej
Kuratorium Oświaty w Katowicach

„Szkoła przyjaźnie wymagająca”...

- ma wszystkim dzieciom zapewnić :
 - równe szanse dostępu do edukacji /w tym bezpłatne podręczniki/,
 - poczucie bezpieczeństwa,
- ma sprzyjać rozwojowi indywidualnych zainteresowań,
- klarownie formułować wymagania,
- zapewnić dobre efekty edukacyjne na wszystkich etapach kształcenia,
- opierać się na jakości i zaufaniu.

Najmłodsze dzieci w reformie...

■ Dziś:

Niski odsetek dzieci 3-5 letnich objętych przedszkolem /ok. 38 % czterolatków w Polsce, ok. 85 % w UE/.

Sześciolatek objęty obowiązkiem rocznego przygotowania przedszkolnego /wrzesień 2004 r./ realizowanym w przedszkolu lub oddziale przedszkolnym szkoły podstawowej.

Wysoki standard opieki nad sześciolatkiem, sprzyjająca rozwojowi organizacja dnia i otoczenie / równomierne rozłożenie wysiłku umysłowego i fizycznego, naprzemiennosc aktywności dzieci, przyjazne sale zajęć, teren rekreacyjny, przeprowadzanie i dobieranie dziecka przez rodzica/opiekuna, itd./

Najmłodsze dzieci w reformie...

Rodzice dziecka decydują o odroczeniu obowiązku szkolnego /lub wcześniejszym przyjęciu dziecka do szkoły/.

[Art. 14 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty...](#)

[Art. 16 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty...](#)

Dostęp do wczesnej diagnozy i interwencji specjalistycznej na terenie przedszkola.

Troska o jednakowe warunki kształcenia, wychowania i opieki przez eliminowanie dwuzmianowości /oddziałów organizowanych w godz.13 -18 dla 6-latków/.

Powtarzanie w I klasie szkoły podstawowej treści programowych realizowanych z dziećmi 6-letnimi.

Najmłodsze dzieci w reformie...

■ Jutro:

Szersze objęcie przedszkolem lub jego inną formą dzieci 3-5 letnich.

Diagnoza przedszkolna.

Pozostawienie rodzicom decyzji o podjęciu nauki przez dziecko 6-letnie.

Obniżenie wieku szkolnego do 6-lat.

Najmłodsze dzieci w reformie...

Dostosowanie szkół do przyjęcia młodszych dzieci, zapewnienie spójności między edukacją przedszkolną i wczesnoszkolną, zapewnienie w szkołach podstawowych pełnej opieki nad najmłodszymi dziećmi.

Zobowiązanie rodziców do odbierania ucznia I klasy ze szkoły.

Harmonogram zmian:

Początek roku szkolnego 2009/2010:

- 6-latek może być uczniem.
- Nowa podstawa programowa w klasie pierwszej szkoły podstawowej.
- Bezpłatne podręczniki dla rozpoczynających naukę w pierwszym roku reformy.
- Nowa organizacja pracy w szkole podstawowej.

Dlaczego w 2009/2010 ?

W porównaniu z rokiem 2004 , gdzie liczba sześciolatków wynosiła ok. 390 000, **w 2009 r. wyniesie ok. 348 000**, by z roku na rok wzrastać, aż do niecałych 390 000 w roku 2015.

Finansowanie zmian...

- Dziś – edukacja sześciolatków w przedszkolu – zadanie własne gmin.
- Po obniżeniu wieku szkolnego – edukacja sześciolatka w szkole podstawowej – subwencja oświatowa państwa /bezpłatna bez względu na liczbę godzin w szkole – lekcje, opieka przed i po lekcjach, posiłek/.
- Środki uwolnione w ten sposób w gminach – przeznaczone na tworzenie nowych miejsc w przedszkolach dla dzieci 3-5 letnich.

Co się będzie działo w przedszkolach ?

- MEN ogłasza rok 2008/2009

ROKIEM PRZEDSZKOLAKA.

- Zachęca /także finansowo/ rodziców, samorzady i organizacje pozarządowe do zapewnienia edukacji przedszkolnej wszystkim dzieciom – np. środki w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.
- Budowanie wśród rodziców, nauczycieli oraz samorządów lokalnych i organizacji obywatelskich przekonania o znaczeniu upowszechniania edukacji przedszkolnej, dzięki czemu mamy przestać zajmować ostatnie miejsce w UE jeśli chodzi o wskaźnik upowszechnienie edukacji przedszkolnej.

Co się będzie działo w przedszkolach ?

- Dzieci, które skończą 6-lat w roku 2008, w roku szkolnym 2008/2009 – objęte obowiązkiem rocznego przygotowania przedszkolnego.
- Rodziców dzieci, które skończą 6-lat w roku 2009 zachęca, aby w roku szkolnym 2008/2009 skierowali dzieci do przedszkola/oddziału przedszkolnego w szkole.
- Na wiosnę 2009 r. zacznie obowiązywać prowadzona przy udziale psychologa przedszkolna procedura opiniowania dojrzałości szkolnej dziecka – *diagnoza przedszkolna*, ułatwiająca rodzicom podjęcie decyzji: szkoła czy nadal przedszkole.

Co się będzie działo w przedszkolach ?

- Od roku 2009/2010 wszystkie pięciolatki mają mieć prawo do edukacji przedszkolnej, zaś gminy mają obowiązek taką edukację na swoim terenie zorganizować - *lub dotować w formach niepublicznych.*
- Od roku 2009/2010 skończy swoje istnienie *obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci 6-letnich.*
- W pierwszych latach reformy data rozpoczynania nauki będzie traktowana elastycznie i będzie zależeć bardziej od dokonanej przez rodziców oceny dojrzałości szkolnej dziecka niż od metryki urodzenia. Jednak, tak jak obecnie, w roku w którym dziecko kończy 7 lat – musi rozpocząć naukę szkolną /odroczenia jak dziś art.14 i 16 ustawy o systemie oświaty./

Co się będzie działo w szkole podstawowej?

Wersja projektu z dnia 5.05.2008 r.

I etap edukacyjny (klasy I-III)

75 godzin na etap, czyli łącznie 225 godzin.

Dzieci rozpoczynają naukę w szkole w szóstym roku życia. Wcześniej uczęszczały do przedszkola, gdzie kształtowano dziecięce kompetencje zgodnie z *Podstawą programową dla wychowania przedszkolnego*.

Jednym z głównych celów jest tam należyte przygotowanie dzieci do szkoły. Dlatego *Podstawy edukacji wczesnoszkolnej* uwzględniają to, czego dzieci nauczyły się w przedszkolu i to, co mają opanować w następnych latach szkolnego nauczania.

Co się będzie działo w szkole podstawowej?

Pierwszy rok nauczania jest szczególny. Ma stopniowo i możliwie łagodnie przeprowadzić dzieci z całościowego kształcenia do przedmiotowego nauczania w wyższych klasach szkoły podstawowej. Dla podkreślenia tej szczególnej roli **Podstawa programowa edukacji wczesnoszkolnej** składa się z trzech skorelowanych ze sobą części:

- z celów edukacji wczesnoszkolnej i wynikających z nich zadań realizowanych w klasach I-III;
- **z wyodrębnionej klasy pierwszej: zakresy wychowania i kształcenia, kompetencje ucznia kończącego klasę I oraz uwagi dotyczące realizowania podstaw programowych dla pierwszego roku nauczania szkolnego;**
- z wykazu wiadomości i umiejętności ucznia kończącego klasę III i uwag dotyczących realizowania podstaw programowych w pierwszym etapie edukacji.

Co się będzie działo w szkole podstawowej?

Klasa pierwsza

Ze względu na specyfikę wychowania i edukacji w *Podstawach programowych* dla klasy pierwszej podaje się nazwę obszaru edukacji w tej formule, jaka występuje w klasach następnych, oraz mieszczące się w niej zakresy wychowania i kształcenia realizowane w wychowaniu przedszkolnym. Chodzi o zachowanie ciągłości edukacyjnej dzieci. Następnie wymienia się kompetencje, którymi mają się wykazać dzieci kończące klasę pierwszą.

1. **Edukacja społeczna.** Wychowanie do zgodnego współdziałania z rówieśnikami dorosłymi.
2. **Edukacja polonistyczna.** Wspomaganie rozwoju umysłowego w zakresie rozwoju mowy, dbałości o kulturę językową. Wypowiadanie się w małych formach teatralnych. Początkowa nauka czytania i pisania.
3. **Edukacja przyrodnicza.** Wychowanie do rozmienia i poszanowania przyrody ożywionej i nieożywionej.
4. **Edukacja matematyczna.** Wspomaganie rozwoju umysłowego oraz kształtowanie wiadomości i umiejętności matematycznych dzieci.
5. **Edukacja plastyczna i medialna.** Poznawanie architektury, malarstwa i rzeźby. Wyrażanie własnych myśli i uczuć w różnorodnych formach plastycznych. Przygotowanie do korzystania z medialnych środków przekazu.
6. **Edukacja techniczna.** Wychowanie do techniki (poznawanie urządzeń, ich obsługiwanie i szanowanie) i działalność konstrukcyjna dzieci.

7. **Edukacja muzyczna.** Wychowanie do odbioru i tworzenia muzyki: śpiewanie i muzykowanie, słuchanie i rozumienie.
8. **Wychowanie fizyczne.** Kształtowanie sprawności ruchowej i wychowanie zdrowotne.
9. **Język angielski.** Wspomaganie dzieci porozumiewaniu się z osobami, które mówią innym językiem.
10. **Zajęcia komputerowe.**
11. **Etyka.** Przybliżanie dzieciom ważnych wartości etycznych.

Uwagi dotyczące realizacji *Podstaw programowych* dla klasy pierwszej

Edukacja polonistyczna: w początkowym okresie należy **kontynuować (zaczęty w przedszkolu)** proces kształtowania dojrzałości dzieci do nauki czytania i pisania. Naukę czytania i pisania realizuje się według wybranej metody, dbając o **łączenie czytania i pisania**. W trosce o dobro dzieci ustala się, że **około 1/2 czasu edukacyjnego** przeznaczonego na realizację tego obszaru kształcenia dzieci mogą zajmować się rysowaniem i pisaniem, **siedząc przy stolikach**.

Edukacja matematyczna: **wspomaganie rozwoju** tych czynności umysłowych, które są ważne dla uczenia się matematyki. Dominującą formą zajęć są w tym **czasie zabawy, gry i sytuacje zadaniowe**, w których **dzieci manipulują** specjalnie dobranymi przedmiotami np. liczmanami. Dzieci mogą korzystać z **zeszytów ćwiczeń** przez **najwyżej 1/4 czasu** przeznaczonego na edukację matematyczną

Edukacja muzyczna: wplatanie muzyki do codziennych zajęć szkolnych: **jako tło tematu, organizację aktywności ruchowej, wyciszenie** itp.

Wychowanie fizyczne : zaleca się, aby **czas** przeznaczony na wychowanie fizyczne uczniowie spędzali **na boisku, w ogrodzie, w sali gimnastycznej** itp.

Zajęcia komputerowe: dosłownie - **zajęcia z komputerami**, prowadzone w **korelacji** z pozostałymi obszarami edukacji.

Nauczyciele uczący w klasie I **zobowiązani są znać podstawę programową wychowania przedszkolnego.**

W **klasie pierwszej** edukację dzieci powierza się **jednemu nauczycielowi.**

Jeżeli w szkole są nauczyciele - specjaliści (mający przygotowanie do edukacji sześciolatków) w zakresie **przedmiotów artystycznych, wychowania fizycznego i nauczania języka angielskiego**, można im powierzyć realizację tych zajęć.

Uwagi dotyczące realizacji *Podstaw programowych* dla edukacji wczesnoszkolnej

- Edukacja w klasach 1 – 3 odbywa się **w zespołach** rówieśniczych liczących **nie więcej niż 24 osoby** w formie kształcenia zintegrowanego lub przedmiotowego **z należytą troską o korelację treści** z wszystkich zakresów kształcenia.
- Ustala się następujący sposób zagospodarowania czasu edukacyjnego. Wymiar czasu edukacyjnego wynosi **25 godzin szkolnych** w rozliczeniu tygodniowym dla każdej klasy.
Na kolejne zakresy kształcenia przeznacza się: edukacja polonistyczna – minimum 5/25, język obcy – 2/25, edukacja matematyczna – 4/25, edukacja przyrodnicza - 1/25, edukacja społeczna – 1/25, edukacja plastyczna i medialna – 1/25, edukacja muzyczna – 1/25, edukacja techniczna – 1/25, wychowanie fizyczne - 4/25, zajęcia komputerowe – 1/25, religia/etyka – 2/25.
- **Pozostałe 2/25 czasu** edukacyjnego, można przeznaczyć na **rozwijanie zainteresowań i uzdolnień** (w zakresie: muzyki, plastyki, małych form teatralnych itp.).

- **Sale lekcyjne** powinny składać się **z dwóch części**: edukacyjnej (wyposażonej w tablicę i stoliki) i rekreacyjnej (przestrzeni wolnej, pokrytej dywanikiem lub wykładziną dywanową). Obie części powinny być odpowiedniej wielkości /dwie małe sale, z sal korzystają dwie klasy – naprzemiennie, dopuszcza się także przy trzech klasach I – dwie sale dydaktyczne i jedną rekreacyjną/.
- **Zalecane** jest **wyposażenie** w: pomoce dydaktyczne, sprzęt audiowizualny, komputer z dostępem do Internetu, projektor, mapy, gry i zabawki dydaktyczne, tematyczne kącki zabaw, biblioteczka, a także przedmioty potrzebne do zajęć (np. liczmany) w liczbie wystarczającej dla każdego dziecka.
- Uczeń powinien mieć **możliwość pozostawienia w szkole części swych podręczników** i przyborów szkolny, aby nie dźwigać codziennie ciężkiego tornistra.

- **Komputery** w klasach 1-3 mogą być wykorzystane **jako urządzenia: urozmaicające pracę i aktywność** uczniów (gry i zabawy), wspomagające rozwój ich umiejętności (programy edukacyjne na płytach i w sieci), **wzbogacające proces nauczania** o teksty, rysunki, animacje tworzone przez uczniów z pomocą komputerów.
- Ze względu na specyfiką dziecięcego rozumowania w trakcie **zajęć z etyki** zaleca się **analizę zachowania postaci literackich (baśnie, bajki, opowiadania itp.), filmowych i telewizyjnych**. Uniknie się wówczas dramatów wynikających z nadmiernej, nieuzasadnionej i pochopnej krytyki wydarzeń z udziałem rówieśników.

- **Wiedza przyrodnicza** nie może być kształtowana wyłącznie na podstawie pakietów edukacyjnych, informacji z Internetu itp. W sali lekcyjnej muszą być **prowadzone kącki przyrody**. Jeżeli w szkole nie ma warunków doprowadzenia **hodowli roślin i zwierząt**, trzeba organizować dzieciom zajęcia w ogrodzie botanicznym, w gospodarstwie rolnym itp.

- **Ocena postępów ucznia ma charakter opisowy.**

- Oprócz zajęć obowiązkowych, szkoła organizuje:
 - a) **zajęcia opiekuńcze** zorganizowane w sposób zapewniający interesujące spędzanie czasu, przyjazną atmosferę i bezpieczeństwo dziecka,
 - b) **zajęcia korekcyjno - wyrównawcze** dla uczniów, którzy nie radzą sobie z nauką szkolną.

Przykłady rozwiązań organizacyjnych...

- 25 godzin w tygodniu – po 5 godzin dziennie /dopuszczalne raz 4, raz 6 godzin/ **rozdzielne z czasem świetlicowym**, np. 8.00-12.30 – nauczanie początkowe, 12.30 – 16.00 /17.00 - opieka świetlicy /rodzice niepracujący, szkoły dwuzmianowe itp./.
- 25 godzin w tygodniu – po 5 godzin dziennie **przeplatane czasem świetlicowym**, np. 8.00 –15.00 pobyt w szkole, w tym czasie 5 godzin nauczania początkowego dowolnie rozplanowanego, pozostały czas to opieka, zabawa, posiłki, zajęcia wyrównawcze. Typowa świetlica: 7.00-8.00 oraz 15.00 –16.00/17.00 /rodzice pracujący, szkoły o dobrych warunkach lokalowych/.
- Zagospodarowanie czasu dziecka **ponad 5 godzin dziennie – nieobowiązkowe**, organizowane na podstawie deklaracji rodziców.

Opieka świetlicowa - możliwości.

- Liczba osób opiekunów w czasie świetlicowym – liczba dzieci nie większa niż 25 w grupie.
- Każda grupa – opieka jednej stałej opiekunki /plan spędzania czasu podzielony na: posiłki, zabawę, cichą naukę, spacer, rekreację ruchową.
- Dzieci mają do wyboru sale i opiekunów oferujących poszczególne rodzaje aktywności – konieczna osoba „*kierująca ruchem*”.
- Połączenie obu rozwiązań - część dzieci na stałych zajęciach dodatkowych, część - ze stałą opiekunką.

Opieka w szkole w czasie ferii szkolnych.

- Szkoła powinna w tym czasie zapewnić posiłki i opiekę dzieciom rodziców pracujących lub deklarujących taką potrzebę.
- Rozwiązania organizacyjne – takie jak w przedszkolach – dyżury placówek.

Ważne:

Nowe rozwiązania /szczególnie na etapie edukacji wczesnoszkolnej/ wymagają uczynienia szkoły podstawowej swoim statusem i organizacją pracy – bliższej przedszkolu niż szkołom na kolejnych etapach edukacyjnych.

Art. 14 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
/Dz.U nr 256, poz.2572 z póź.zm./

- 1a. W przypadku dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wychowaniem przedszkolnym może być objęte dziecko w wieku powyżej 6 lat, nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 10 lat.
- Obowiązek szkolny tych dzieci może być odroczone do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 10 lat.

Art. 16 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
/Dz.U nr 256, poz.2572 z póź.zm./

1. Na wniosek rodziców naukę w szkole podstawowej może także rozpocząć dziecko, które przed dniem 1 września kończy 6 lat, jeżeli wykazuje psychofizyczną dojrzałość do podjęcia nauki szkolnej.
2. Decyzję o wcześniejszym przyjęciu dziecka do szkoły podstawowej podejmuje dyrektor szkoły po zasięgnięciu opinii publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej.
Dziecko, które zostało wcześniej przyjęte do szkoły podstawowej, jest zwolnione z obowiązku, o którym mowa w art. 14 ust. 3.
3. W przypadkach uzasadnionych ważnymi przyczynami rozpoczęcie spełniania przez dziecko obowiązku szkolnego może być odroczone, nie dłużej jednak niż o jeden rok.
4. Decyzję w sprawie odroczenia obowiązku szkolnego podejmuje dyrektor publicznej szkoły podstawowej, w obwodzie której dziecko mieszka, po zasięgnięciu opinii publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej.